

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—, — Poštno-čokoljni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Krščanska načela — rešitev človeške družbe.

Čez dva dni bo preteklo 40 let, odkar je zagledala bel dan najslavnejša okrožnica slavnega papeža Leona 13., ki je izšla 15. maja leta 1891 z začetnimi besedami: »Rerum novarum«. Ta okrožnica je še danes najsvetlejši svetilnik za vse tiste, ki iščejo pravo pot za rešitev zapletenih in težavnih sodobnih socialnih in gospodarskih vprašanj, ker podaja z vso jasnostjo krščanska — socialna načela. Nastala je v dobi, ko je gospodarski liberalizem s svojo brezobzirno sebičnostjo in neukrotljivo dobičkaželjnostjo razrval človeško družbo ter jo razdelil v dva tabora: v primeroma maloštevilen tabor bogatih kapitalistov in v tabor velike množice brez vsakega premoženja. Te velike množice so se takrat začeli polasčevati nekrščanski socialisti, ki se po svojem znanstvenem ustanovitelju nemško-židovskem pisatelju Karlu Marksu imenujejo marksisti. Ker je bil papežu pred očmi glavni cilj, da po gospodarskem liberalizmu in kapitalizmu pokvarjeno človeško družbo presnuje po krščanskih načelih, je moral zavrniti program in nakane protikrščanskega socializma in zato o njem v svoji okrožnici toliko govori.

Socialisti proti delavskim interesom.

O socialistih pravi sv. Oče: »Vzbujajo zavist ljudi brez lastnine proti lastninsko bogatim, nastopajo proti pravicam zasebne lastnine ter hočejo mesto nje vpeljati skupno lastnino. Ta pot pa je popolnoma nepripravna, da bi rešila socialno vprašanje, ona ogroža delavce z največjimi trdotami, je udarec proti čutu pravičnosti, ker vrši nasilje nad pravičnimi posestniki, ter ruši državni red. Ta pot ogroža same delavce. Čemu se trudi in muči delavec? Vendar za to, da pridobi gospodarske dobrine ter z njimi razpolaga po svoji volji. Zakaj daje svojega duha in svoje roke drugemu na razpolago? S tem hoče pridobiti dobrine, ki jih potrebuje, da živi človeka vredno življenje. Socialisti hočejo vsakemu posamezniku vzeti lastnino dobrin ter jo prenesti na skupnost. S tem jemljejo delavcu možnost, da uporabi svojo plačo po svoji volji, s tem mu vzamejo vsako upanje, da pomnoži svoje premoženje in ojači svoj družabni položaj, in ravno s tem slabijo njegovo gospodarsko stanje.«

Zasebna lastnina.

Sv. Oče obširno brani zasebno lastnino kot naravno-pravno ustanovo, ki

je trdna gospodarska podlaga za pravne in duhovne dobrine človekove osebnosti. »To pravico (zasebne lastnine)«, pravi sv. Oče, »moramo prenesti na človeka kot poglavarja familije: Tukaj ta pravica raste v tisti meri, kakor rastejo naloge človeka v domačem občestvu. Sveti prazakon je, da družinski oče oskrbuje svojim otrokom življenjske potrebščine. Narava ga sili še dalje, namreč skrbeti za svoje otroke tako, da se bodo v bodočem življenju mogli v vseh življenjskih pripetljajih na pošten način obraniti bede. Ker je družina od Boga postavljena podlaga in korenina človeške družbe in vseh njenih človeka vrednih tvorb, mora zasebna lastnina kot njena gospodarska osnova ostati nedotaknjena.

Posestnik in delavec podvržena zakonu pravičnosti in ljubezni.

Poudarjajoč zasebno lastnino kot naravno-pravno ustanovo, sv. Oče obenem naglašava velike pravne obveznosti imetnikov te lastnine, med drugim to-le izjavljajoč: »Ako vprašamo, kako je treba uporabiti lastnino, odgovarja Cerkev brez obotavljanja s sv. Tomažem Akvinskim: »Človek naj zunanje dobrine ne smatra kot svojo lastnino, marveč kot lastnino skupnosti, to je, če vidi, da drugi trpijo pomanjkanje, naj jim da brez protivljenja. Zato pra-

Po 14dnevni vladni krizi je prišla v Bolgariji na krmilo stara Ljapčeva vlada, ki bi vodila volitve. Slika nam kaže Ljapčeva.

vi apostol: »Bogatinom na tem svetu veli, naj delajo dobro in radodarno delé od svojega« (I. Tim. 6, 18). Razvijajoč svoj obnovitveni načrt, sv. Oče pred vsem odklanja od socialistov propovedano razredno borbo, ki je protivna organskemu pojmovanju človeške družbe, katera je kakor telo sestavljena iz raznih udov, med katerimi mora vladati vzajemnost. Takšna vzajemnost mora vladati med stanovimi in sloji človeške družbe. Da se ta vzajemnost dejansko uresniči, morajo podjetniki se odvaditi, delavca in njegovo delovno moč smatrati kot blago, da z njim množijo svoj dobiček. Noben zakon, ne božji ne človeški, ne dopušča, da bi smeli radi lastnega dobička izkoriščati uboge ljudi ter tujo bedo smatrati kot pridobitveni vir.

Pravice delavstva.

Ker je delavski stan tako važen za proizvodnjo dobrin, je naloga države, da se briga za usodo delavca. Od onih dobrin, ki jih proizvaja za splošni blagor, mora delavec dobiti tisti del, ki mu je potreben, da ima stanovanje, hrano, obleko in varstvo. Zato se moramo zavzemati za vse, kar more dvigniti položaj delavstva. Ne smemo dovoliti, da bi podjetniki delavcem nalagali krivična bremena ter jim vsiljevali človeka nevredne delovne pogoje. Državna oblast mora ščititi siromake in slabotne, bogatine že štiti lastno bogastvo. Ščititi moramo dobrine delavčeve, predvsem duhovne in verske dobrine. Skrbeti moramo za praznovanje nedelje, varovati delavca pred izkoriščanjem sebičnih in dobičkaželjnih ljudi. Delovni čas sme obsegati le toliko ur, kolikor dopušča delavčeva moč, in čas miru in odmora se mora ravnati po vrsti dela, po kraju in času in po zdravju delavcev. Otroci in mladenci ne smejo prejeti obrat, dokler niso dovolj dozoreli po duhu in telesu. Cela vrsta pridobitnega dela ni primerna za ženo. Žena spada v hišo; delo v domači hiši je najvažnejša obramba ženske časti, podlaga za uspešno vzgojo otrok, jamstvo za procvet družinskega življenja. Kar se tiče delavske plače, mora biti toliko, da nudi treznemu, poštenemu delavcu in njegovi družini potrebno podlago za življenje.

Reformni, obnovitveni program papeža Leona 13., pojasnjen pred 40 leti v njegovi sloveči okrožnici, je rodil lepe sadove v korist delavstvu. Pri gradbi delovnega prava, socialne politike in delavskega varstva v posameznih dr-

žavah so odlično sodelovali možje ter stranke, ki so bile prešinjene z idejami socialnega katolicizma, kakor jih je tolmačil vrhovni učitelj krščanstva papež Leon 13. Socializem, ki ga je papež tako določno in odločno obsodil, pri tem razvoju in napredku socialne politike ni sodeloval, marveč ga je samo oviral, kjer in kolikor je mogel. S tem je dokazal, da je papeževa obsodba, izrečena nad njim, popolnoma upravičena. Nekrščanskemu socializmu ni do tega, da bi se gospodarski položaj delavstva zboljšal, ker potem bi ne bilo več sprejemljivega polja za njegovo hujskanje in širjenje nezadovoljnosti, jeze in sovraštva. Ako pa pride marksistični socializem do tega, da začne svoj komunistični program izvrševati, ustvari za delavstvo takšen »raj«, kakor so to storili boljševiki v Rusiji.

*

V NAŠI DRŽAVI.

Sestanek našega in rumunskega kralja. Ob priliki potovanja Njeg. Vel. kralja Rumunije Karola II. v Temešvar in po želji Njeg. Vel. kralja Aleksandra, da vidi svojega visokega sorodnika, je bil dne 4. maja sestanek obeh kraljev na kraljevski jahti »Dragor« v pristanišču Drenkovo na Dunavu. Sestanek je bil povsem rodbinskega značaja.

Inozemsko posojilo smo dobili. Naša država je sklenila v Parizu mednarodno posojilo v znesku 2 milijard in 300 milijonov dinarjev. Posojilo je namenjeno utrditvi in ustaljenju dinarja ter za razne zgradbe.

Predhodna trgovinska pogajanja med našo državo in Avstrijo v Beogradu so zaenkrat zaključena. Po priučitvi medsebojnih predlogov se bodo nadaljevala za sklenitev nove trgovinske pogodbe.

S kraljevim ukazom od 5. maja je bil ustanovljen nov srez s sedežem v Metliki na Kranjskem.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Zaključek posvetovanj zunanjih ministrov Male antante. Konferenca zunanjih ministrov Male antante je bila končana v Bukarešti v torek dne 5. t. m. Posvetovanja so rodila sklep, da bo nastopila Mala antanta glede nemško-avstrijske carinske združitve enotno o priliki tozadavnih razprav sveta Društva narodov v Ženevi in ob vsaki priložnosti, ki bi se bavila s tem vprašanjem. Na konferenci je bilo doseženo soglasje z ozirom na politična vprašanja, ki zanimajo posamezne države. Posebej so podčrtali zunanji ministri Male antante, da je mednarodni položaj v Evropi resen ter težaven in zahteva najožje sodelovanje držav Male antante. Prihodnja konferenca zunanjih ministrov Male antante se bodo vršila ob

Za zdrave in bolne je bivanje v Slatini Radencih.

Prvim v razvedrilo, drugim za zdravje. Osem slovitih zdravilnih vrelcev služi tu za zdravljenje raznih bolezní. Edinstvene naravne ogljikovo-kisle mineralne in železnate kopelji. Bolni na srcu, ledvicah, presnovi in živcih najdejo tu zopet svoje zdravje. Julija in avgusta stalna godba, drugače priložnostni koncerti, kino, radio, obširna biblioteka itd. — Prospekti v vseh pisarnah »Putnika« in od uprave zdravilišča. 810

priliki septembarskega zasedanja Društva narodov v Ženevi.

Nemčija in Avstrija hočeta za vsako ceno izvesti sklenjeno pogodbo o medsebojni carinski združitvi, ki bi naj stočila v veljavo mesca februarja ali aprila prihodnjega leta.

Francija dela na vso moč proti nemško-avstrijski carinski združitvi in je izdelal francoski zunanji minister Briand kot protiutež poseben gospodarski načrt proti zgorajni pogodbi, ki bode predložen zastopnikom posameznih držav v Ženevi. Briandov načrt obsega v glavnem pet točk in sicer: 1. Po državni upravi organiziran nakup žita v južnovzhodnih evropskih agrarnih državah. 2. Prednostne carine za uvoz južnovzhodnega evropskega žita. 3. Ustanovitev mednarodnega agrarnega kreditnega zavoda, ki bi podpiral z denarjem evropsko poljedelstvo. 4. Splošna pocenitev produkcijskih in obratnih kreditov v evropskih industrijskih državah, kakor tudi v evropskih konzumnih državah. 5. Ustanovitev mednarodnih industrijskih zvez (kartelov), ki bi onemogočale konkurenco posameznih evropskih industrij.

Pomorska pogajanja med zastopniki Francije, Italije in Anglije so pričela v Londonu dne 7. maja in so bila zaključena brez uspeha.

Novi rumunski ministrski predsednik Jorga je končal priprave za parlamentarne volitve. Sklenil je sporazum z liberalno stranko, s katero bode nastopila pri teh volitvah vladna skupina s skupnimi kandidatskimi listami. Jorga je zasigural liberalcem 85 mandatorov. Ta volilni sporazum zelo ogroža uspeh ostalih strank, ker računa vlada da bo imela v bodoči zbornici že sama zadostno večino. Vsled omenjenega sporazuma se čuti najbolj ogrožena Manijeva kmečka stranka, ki računa že v naprej z veliko zgubo glasov.

Na Bolgarskem je prišla po 14dnevni vladni krizi na krmilo neizpremenjena stara Ljapčeva vlada. Vse bolgarske stranke se pripravljajo na predstoječe parlamentarne volitve, ki so razpisane za 21. junij.

Sestanek francoskega parlamenta. Poslanska zbornica se je sestala po odgoditvi v aprilu dne 7. maja. V ospredju je volitev bodočega predsednika republike in nemško-avstrijska carinska združitve. Predsednik je javil končno, da se bo vršila seja narodne skupščine za volitev predsednika republike dne 13. maja t. l.

Madžarsko — nemško — avstrijska trgovinska pogajanja so uspešno zaključena. Po novi trgovinski pogodbi se obvezuje Nemčija, da bo nabavljala največji del žita za svoje potrebe na Madžarskem. Avstrija bo lahko postavljala vse viške agrarnih in živinskih produktov na nemški trg. Nemčija nima nobenega zanimanja več za rumunske žitne proizvode. Omenjena pogodba je nova carinska združitve, ki obsega tudi Madžarsko.

Pogajanja med Čehoslovaško in Madžarsko za sklenitev novega trgovinskega dogovora so ostala brezuspešna.

Važna izjava zastopnika Združenih držav Severne Amerike. Pri razpravah mednarodne trgovske zbornice v Washingtonu je naglasil predsednik ameriškega odposlanstva, da ima Amerika še vedno dovolj časa za znižanje vojnih odškodnin. O tem pa, da bi črtala Amerika vojne dolgove, ne more biti niti govora, ker bi naprtilo črtanje Združenim državam k vsemu drugemu še 11 milijard dolarjev vojnih dolgov.

*

Potrjuje se to, kar poroča sv. pismo. V sveti deželi in tudi v sosednih deželah so se vršila ter se vršijo na raznih krajih izkopavanja, ki spravljajo na dan razvaline mest in zgradb, ki so stara tisočletja. Marsikatera izkopavanja je dragocen zgodovinski dokaz, ki potrjuje to, kar poroča sv. pismo. Poslednji čas so prinesla takšen dokaz zlasti izkopavanja razvalin starega mesta Jerihe, severno od Mrtvega morja na desni obali Jordana v oddaljenosti kakšnih dveh ur od reke. O starem kanaanskem mestu Jerihi poroča sv. pismo — knjiga Jozuevova na 6. pogl. — da so se ga Izraelci po prehodu čez Jordan na čudovit način polastili ter ga razdejali. Po tem splošno znanem poročilu so Izraelci na Gospodovo povelje hodili okoli mesta v sprevedu 7 dni. Duhovniki so dvignili skrinjo Gospodovo in 7 izmed njih je vzelo trobente, ki se rabijo v svetem letu; in so šli pred skrinjo zaveze in so gredoč trobili. Oboroženo ljudstvo je šlo pred njimi, drugo ljudstvo pa je šlo za skrinjo in trobilo s trobentami. Tako so delali 6 dni, 7. dan pa so šli sedemkrat okoli mesta. In ko so ob sedmem obhodu duhovniki trobili s trobentami ter je na Jozuevovo povelje vse ljudstvo kričalo, so se hipoma podrli zidovi in vsakteri je šel v mesto čez kraj, ki je bil pred njim. Tako poročilo sv. pisma. — Kaj pa so izkopavanja na kraju, kjer je stala stara paganska Jeriha, spravi-